

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS KORESPONDĒTĀJLOCEKLIS ALBERTS VARSLAVĀNS

27.07.1929.–19.08.2010.

Agrā augusta rīta stundā mūžības ceļā devās Latvijas ZA korespondētājloceklis, Latvijas Universitātes profesors, Valsts emeritētais zinātnieks, emeritētais profesors *Dr. habil. hist.* Alberts Varšlavāns.

Profesors ir dzimis 1929. gada 27. jūlijā Ilūkstes apriņķa Bebreņu pagastā. 1937. gadā uzsāka skolas gaitas, kuras noritēja pie atšķirīgiem politiskiem režīmiem. 1943. gadā viņš beidza Bebreņu 7-gadīgo skolu, bet 1948. gadā — pabeidza Ilūkstes vidusskolu. Mācoties skolā, tiek iemīlēta skolotāja profesija. Šī mīlestība saglabājās uz visu mūžu, un šodien visi, kas profesoru pazina, piekritīs, ka viņš bija pedagogs no Dieva žēlastības.

Tā kā vecāku materiālās iespējas bija ierobežotas, jau pēc vidusskolas beigšanas A. Varšlavāns sāka strādāt par skolotāju Dunavas 7-gadīgajā skolā. Skolotāja profesija prasīja turpināt sevis izglītošanu. 1949. gada sākumā viņš iestājās Latvijas Valsts universitātes Vēstures fakultātes neklātienes nodaļā. Kopš 1949. gada septembra A. Varšlavāns strādāja par vēstures skolotāju Ilūkstes vidusskolā. Mērķtiecīgi sakārtoto jaunā cilvēka

dzīvi izjauca dienests padomju armijā. Pēc dienesta viņš 1958. gadā ar izcilību beidza Latvijas Valsts universitātes Vēstures neklātienes nodaļu. 1959. gadā, izturot konkursu, A. Varšlavāns iestājās A. Hercena Ņeņingradas Valsts pedagoģiskā institūta neklātienes aspirantūrā jauno un jaunāko laiku vēstures specialitātē. Pēc gada, pārejot uz klātienes studijām, turpināja darbu pie disertācijas par Lielbritānijas politiku Latvijas Republikā 20. gadsimta 20. gadu sākumā. 1963. gadā A. Varšlavāns sāka strādāt Latvijas Valsts universitātes Vispārējās vēstures katedrā, un no tā laika viņa dzīve uz visu mūžu saistās ar šo mācību iestādi. Veicot akadēmisko darbu, viņš iziet visas vēstures pētnieka un pasniedzēja pakāpes, sākot no vēstures zinātnu kandidāta līdz habilitētajam vēstures doktoram un no asistenta līdz valsts profesoram. Visus darba gadus vēstures specialitātes studentiem viņš māca Rietumeiropas un Amerikas valstu jauno laiku vēsturi, lasa speciālus kursus: ievads vēstures zinātnē, Baltijas starptautisko attiecību jautājumi, jauno laiku diplomātijas vēsture, Lielbritānijas ārējā un koloniālā politika, jauno laiku vēstures filozofija un historiogrāfija, vēstures mācīšanas metodika.

Zinātniski pētnieciskajā darbā viņa interešu loks koncentrējās ap Baltijas starptautisko attiecību vēsturi divu pasaules karu starplīkākā. Uz plašas vēstures avotu bāzes autors atsedzis Latvijas politiski diplomātisko un ekonomisko stāvokli. Viņam ir izdevies parādīt Baltijas valstu starptautiskās situācijas evolūciju un tās saistību ar konkrētā vēsturiskā laikmeta Eiropas politisko dzīvi. A. Varšlavāna zinātniskās atziņas ir publicētas piecās monogrāfijās, ap 140 zinātniskajos rakstos un septiņos mācību līdzekļos. Par pēdējo

monogrāfiju "Latvijas Republika starptautiskajā attiecību sistēmā" 2008. gadā viņš saņēma Latvijas ZA Arveda Švābes balvu.

J. Varšlavāns ir piesaistījis vairāku jauno zinātnieku uzmanību Latvijas Republikas starptautisko attiecību vēstures problēmu pētniecībai. Veiksmīgi vadījis vairāku aspirantu aizstāvētos promocijas darbus, redīgējis monogrāfijas un zinātnisko darbu krājumus. Organizējis zinātniskās konferences un ar saviem ziņojumiem uzstājies starptautiskajās konferencēs, piedalījies starptautisko akadēmisko organizāciju darbā.

Profesors bija plaši pazīstams kā zinātniskā un pedagoģiskā darba organizators, viņš ir bijis Latvijas Valsts universitātes Vēstures un filoloģijas fakultātes dekāns (1964–1968), Universitātes zinātņu prorektors (1974–1984), Universitātes Rietumeiropas un Amerikas jauno un jaunāko laiku vēstures

katedras vadītājs (1984–1994). Profesors arī vadījis LU Vēstures habilitācijas un promocijas padomi. Tie ir tikai profesora radošās darba dzīves atsevišķi pieturas punkti.

Alberts Varšlavāns bija goda cilvēks, kas dzīvi pilnībā atdeva savam darbam, saviem skolniekiem, kolēģiem un līdzcīvēkiem. Profesors ne tikai katrā laikā bija gatavs sniegt palīdzību, bet to darīja ar prieku un priecājās par savu skolnieku un kolēģu sasniegumiem. Savukārt pretī saņemot mīlestību un cieņu.

Ir sāpe un skumjas par mūžībā aizgājušo skolotāju, kolēģi un draugu, bet reizē lepnums un gods, ka liktenis mums ilgu gadus ir ļāvis dzīvot blakus tādām cilvēkam kā profesoram Albertam Varšlavānam.

Lai vieglas smiltis, Tev, dzimtās zemes skaistajā Bebreņu kapsētā!

Jānis Bērziņš,
LZA akadēmiķis